

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงาน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙

เทศบาลตำบลหนองขอนกว้าง
อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่างๆ การป้องกันการทุจริต คือ การแก้ไขปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาล และพนักงานเจ้าหน้าที่ทุกคน และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริต ในทุกรูปแบบ อันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาลการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กร จะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าในองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้น ก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีให้นำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้ โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ และไม่ใช้การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

เทศบาลตำบลหนองขอนกว้าง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ได้เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ ดังนั้น เพื่อเป็นการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่ง ในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล เพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๖๙/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗ เรื่อง มาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ ที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ ใฝ่ระวัง เพื่อมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบ ดังนั้น เทศบาลตำบลหนองขอนกว้าง อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้หรือรับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบ หรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานตามภารกิจที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

หน่วยตรวจสอบภายใน
เทศบาลตำบลหนองขอนกว้าง

สารบัญ

หน้า

บทนำ	๓
ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานของโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต	๔
ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	๔
ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๕
ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต	๗
ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๘

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๙ เทศบาลตำบลหนองขอนกว้าง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน

วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้นการประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากรขององค์กร ถือเป็น การป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริตหรือในกรณี ที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต : เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐ มีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อนปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการเฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นในลักษณะกำกับติดตามความเสี่ยง เป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุม กำกับควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

แบ่งประเภทความเสี่ยงการทุจริต ออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต ภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติหรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘
๒. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
๓. ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสการใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

วิธีการ/ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ดำเนินการผ่าน ๕ ขั้นตอนสำคัญ ดังนี้

๑. การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต
๒. การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต
๓. กำหนดเกณฑ์ การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
๔. การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต
๕. การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการ หรือโครงการ / ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อหน่วยงาน เทศบาลตำบลหนองขอนก้าง

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๓ ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ชื่อ กระบวนการ / โครงการ การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์

ลำดับที่	ขั้นตอน การดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	การกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อ เอื้อประโยชน์กับพ่อค้าที่เสนอผลประโยชน์ แก่ตนอย่างเต็มที่ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์
๒	การกำหนดราคากลาง	การจัดทำราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง
๓	การบริหารสัญญา : การตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจรับงานมีการเรียกรับสินบนหรือ ผลประโยชน์ต่างตอบแทนเพื่อ ให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์โอกาสเกิดการทุจริต (Likelihood)

ระดับ	โอกาสที่เกิด	คำอธิบาย
๕	สูงมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นเป็นประจำ หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี
๔	สูง	มีโอกาสเกิดขึ้นบ่อยครั้ง หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี
๓	ปานกลาง	มีโอกาสเกิดขึ้นบางครั้ง หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี
๒	ต่ำ	มีโอกาสเกิดขึ้นน้อยครั้ง หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี
๑	ต่ำมาก	มีโอกาสเกิดขึ้นได้ยาก หรือ
		มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๑ ครั้ง/ปี

เกณฑ์ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

ระดับ	ความรุนแรง	เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ	
		คำอธิบายผลกระทบด้านการเงิน	คำอธิบายผลกระทบที่ไม่ใช่ด้านการเงิน
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป	ทำให้การดำเนินงานหยุดชะงัก หรือไม่ สามารถบรรลุเป้าหมายของการดำเนินงาน
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ - ๒๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ กำหนดไว้มากกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากกว่า ๓ เดือน แต่ไม่เกิน ๖ เดือน
๒	ต่ำ	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๓ เดือน
๑	ต่ำมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐ บาท	ผลการดำเนินงานล่าช้ากว่าเป้าหมายที่กำหนด ไว้มากกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑ ปี

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ระดับความเสี่ยง (Risk Matrix) พิจารณาตามเกณฑ์ในการจัดการความเสี่ยง สามารถกำหนดได้หลายระดับและตามแต่ช่วงคะแนนที่กำหนด ตามตัวอย่าง กำหนดที่ ๔ ระดับ ดังนี้

- หมายถึง ระดับความเสี่ยง สูงมาก
- หมายถึง ระดับความเสี่ยง สูง
- หมายถึง ระดับความเสี่ยง ปานกลาง
- หมายถึง ระดับความเสี่ยง น้อยมาก

ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ - ๒๕ คะแนน
ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ - ๑๔ คะแนน
ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	๔ - ๘ คะแนน
ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	๑ - ๓ คะแนน

ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

แผนภูมิความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ(Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (L x I)			
			Likelihood	Impact	Risk Score	ระดับความเสี่ยง
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	การกำหนด TOR โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับพ่อค้าที่เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่างเต็มที่ เพื่อเรียกรับผลประโยชน์	๔	๔	๑๖	สูง
๒	การกำหนดราคากลาง	การจัดทำราคากลางสูงกว่าความเป็นจริง	๓	๔	๑๒	สูง
๓	การบริหารสัญญา : การตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจรับงานมีการเรียกรับสินบนหรือผลประโยชน์ต่างตอบแทนเพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา	๓	๔	๑๒	สูง

ขั้นตอนที่ ๕ การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจากการดำเนินงานของหน่วยงาน เทศบาลตำบลหนองขอนกว้าง พ.ศ.๒๕๖๙

ชื่อกระบวนการ/โครงการ							การจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์	
ลำดับ	กระบวนการ/ โครงการ	ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต	เกณฑ์การประเมิน ความเสี่ยงการทุจริต		ระดับความ รุนแรงของ ความเสี่ยง	มาตรการในการ บริหารจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ	
			โอกาส	ผลกระทบ				
๑	การขออนุมัติทำร่าง ขอบเขตงาน (TOR)	การกำหนดร่างขอบเขตงาน (TOR) โดยการ Lock Spec เพื่อเอื้อประโยชน์กับร้านค้าที่ เสนอผลประโยชน์แก่ตนอย่าง เต็มที่เพื่อเรียกรับผลประโยชน์	๔	๔	๑๖ สูงมาก	๑. กำกับให้ผู้รับผิดชอบกำหนดร่างขอบเขต งาน (TOR) ให้ถูกต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ของกรมบัญชีกลาง และหนังสือสั่งการที่ เกี่ยวข้อง ๒. กำหนดนโยบาย มาตรการ หรือ แนวทางการปฏิบัติที่ดีเพื่อเป็นการ ป้องกันการทุจริต	คณะกรรมการจัดทำ ร่าง TOR	
๒	การกำหนดราคากลาง	การจัดทำราคากลางสูงกว่า ความเป็นจริง	๓	๔	๑๒ สูง	กำกับให้ผู้รับผิดชอบดำเนินการให้ถูกต้อง เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง	คณะกรรมการ กำหนดราคากลาง	
๒	การบริหารสัญญา การตรวจรับงาน	คณะกรรมการตรวจรับงาน มีการเรียกรับสินบนหรือ ผลประโยชน์ต่างตอบแทน เพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรง ตามสัญญา	๓	๔	๑๒ สูง	๑. กำกับให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ บริหารสัญญา ตรวจรับพัสดุอย่างโปร่งใส เป็นไปตามสัญญาหรือใบสั่งซื้อและร่าง ขอบเขตงาน(TOR) ที่กำหนด ๒. ประกาศนโยบายเพื่อแสดงเจตนากรณีใน การไม่รับของขวัญและของกำนัลทุกชนิดจาก การปฏิบัติหน้าที่ (No Gift Policy	คณะกรรมการตรวจ รับพัสดุ	

